

Aanbevelingen

translated by

Albert J. Beintema

Om de resultaten van recent onderzoek toegankelijk te maken voor het beleid ten aanzien van bescherming van graslandbiotopen, heeft de Workshop een set aanbevelingen opgesteld, die onderzoek en beleid met elkaar in verband brengen. Met nadruk wordt gesteld dat de aandacht hier op de broedgebieden gericht is; bescherming van doortrek- en overwinteringsgebieden verdient apart de aandacht.

Indien beheerders en betrokken instellingen als doelstellingen hebben het in stand houden van broedbiotoop voor steltlopers in vochtige graslanden (weidevogels), zijn de volgende maatregelen aan te bevelen:

1. Alle nog halfnatuurlijke vochtige graslanden dienen beschermd te worden als reservaat, of als anderszins beschermd gebied waar natuurbeheer prioriteit heeft. In sommige gebieden zal effectief beheer alleen mogelijk zijn na aankoop door natuurbeherende instanties.
2. Ook buiten beschermende gebieden dienen traditionele, extensieve vormen van agrarische bedrijfsvoering gestimuleerd te worden. Dit houdt financiële ondersteuning in van veeteelt- en gemengde bedrijven en de aanverwante plattelandsgemeenschap, om intensivering tegen te gaan, maar ook om te voorkomen dat de landbouw verlaten wordt.
3. Terugkeer van intensieve landbouw naar extensieve veeteelt- of gemengde bedrijven dient door financiële steun aangemoedigd te worden. Waar het beleid gericht is op het omzetten van akkerbouw in ander grondgebruik, dient in gebieden met actuele of potentiële natuurwaarden begrazing gestimuleerd te worden.
4. In vochte graslandgebieden met natuurwaarden dient geen subsidie verleend te worden voor intensivering van het grondgebruik, of voor ontwaterings- en drainagewerken. Bij de uitvoer van de EEG politiek voor plattelandsontwikkeling dient natuurbescherming prioriteit te hebben, in plaats van agrarische productie.
5. Wateronttrekking die grondwaterstands-daling in weidevogelgebieden tot gevolg kan hebben dient niet toegestaan te worden.
6. In veengebieden met extensieve veeteelt dient het "wise use" principe gehuldigd te worden, in plaats van op korte termijn lucratief lijkende intensieve systemen die tot bodemverlies leiden.
7. In goed beheerd vochtig grasland dient het beheer zo min mogelijk aan wijzigingen onderhevig te zijn, omdat bij wisselend beheer dichtheid en productiviteit van weidevogels geen optimaal niveau kunnen bereiken.
8. In alle gebieden (binnen of buiten reservaten) waar natuurbeheer ondersteund wordt, dient overeenstemming te bestaan over beheersdoelstellingen en wijze van beheer. De beheersdoelstellingen (ornithologische of andere) dienen gespecificeerd te zijn. Het beheer dient gevolgd te worden (en monitoring van beheer dient in de budgets te zijn opgenomen), enerzijds om effectiviteit te toetsen, anderzijds om bijstelling mogelijk te maken.
9. In alle vochtige graslandgebieden waar weidevogelbeheer plaatsvindt, dient de nadruk te liggen op de waterbeheersing. Daarbij dient met de volgende aspecten rekening gehouden te worden:
  - a) In de winter mag het water tot het maaiveld stijgen (plas-dras, plaatselijk ondergelopen). In het voorjaar moet de waterstand dalen om de vogels gelegenheid te geven te nestelen en om agrarisch beheer mogelijk te maken. De waterstand moet echter hoog genoeg blijven om voldoende geschikte natte

- plekken voor voedselzoekende vogels te garanderen, in poelen, greppels en slootkanten en op drassige plaatsen op de percelen. (Dit beheer simuleert een natuurlijke waterstandscyclis. In studies in Groot-Brittannië, Nederland en Duitsland is gebleken dat de vereiste waterstanden drie maanden gehandhaafd dienen te blijven vanaf de aanvang van het broedseizoen. Daarna kunnen ze desgewenst verder omlaag gebracht worden.)
- b) Het gebruik van kunstmest dient in natte graslanden vermeden te worden en het gebruik van dierlijke meststoffen dient strikt gereguleerd te zijn. Herbiciden kunnen slechts dan getolereerd worden als deze specifiek gericht zijn op soorten die de gezondheid van vee daadwerkelijk bedreigen, als er sprake is van een wettelijke bestrijdingsplicht, of als het natuurbeheersbelang dat vereist.
- c) Het broedsucces van weidevogels wordt sterk gereduceerd door vertrapping van eieren en kuikens door vee, bij hoge inscharringsdichtheid en bij vroege inscharing (hetgeen mogelijk wordt gemaakt door kunstmest en door bijvoeding). In het algemeen dient beweiding achterwege te blijven tot gemiddeld 80% van de wijfjes van de laat broedende soorten hun legsel gecompleteerd hebben (lokaal nader aan te geven). Hoewel de aanwezigheid van vee het broedsucces doet verminderen, zijn beweiding en maaien noodzakelijk om de vegetatiestructuur en de voedselomstandigheden voor de vogels in stand te houden. Indien het beheer uitsluitend uit beweiding bestaat, dient een minimum begrazingsdruk bepaald te worden, aan de hand van op de regio en op graslandtype toegespitst onderzoek. In veel gevallen zal een beweidingsschema kunnen worden opgesteld, waarbij de hoger gelegen percelen het eerst beweid worden en het vee pas later op de voor vogels belangrijke lagere plaatsen komt. Gedurende twee maanden na de aanvang van het broedseizoen dient de inscharringsdichtheid niet hoger te zijn dan 2 dieren/ha.
- d) Maaien voor hooi of kuilgras dient niet plaats te vinden gedurende twee maanden na de aanvang van het broedseizoen (lokaal vast te stellen). Maaien voor hooiwinning leidt in veel gebieden tot geschikte biotopen voor steltlopers en diverse broedvogels en wintergasten. In dergelijke gebieden geniet hooiwinning (op het geschikte tijdstip) de voorkeur boven kuilgraswinning.
- e) Helminthociden en andere chemicalen die de fauna in koemest vernietigen, dienen niet toegepast te worden.
- f) Bij het onderhoud van greppels en sloten dien de kanten een zodanige glooiing te behouden, dat ze bij oppervlakkige overstroming geschikte voedselgebieden opleveren voor weidevogels en watervogels
- g) Subsidies aan boeren voor het extensiveren van de bedrijfsvoering dienen gebonden te zijn aan beheersvoorschriften die op de lokale omstandigheden zijn afgestemd. Deze voorschriften dienen te worden opgesteld door vertegenwoordigers van de officiële natuurbeschermingsinstanties en het ministerie van Landbouw, in overleg met experts op het gebied van biotoopeisen van Weidevogels. De Wader Study Group kan adviseren bij het aanwijzen van dergelijke experts.
10. Er dient meer ondersteuning te komen voor monitoring studies met betrekking tot de kwaliteit van grasland en weidevogelpopulaties, voor onderzoek gericht op het behoud hiervan, en voor activiteiten gericht op het in brede kring verspreiden van kennis hieromtrent.